

SZABOLCS.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Kiadó-tulajdonos: a „szabolcsmegyei lapkiadó-társulat.”

Előzetési árak:

Egész évre	4 frt.
Félévre	2 frt.
Negyedévre	1 frt.

Szerkesztői iroda: a lap szellemi részét tárgyzó küldemények intéződik: n.-kállói utca Textorisz-ház.

Bermentetlen levelek csak ismert kezé-
ből fogadtatnak el.
A kéziratok nem adatkant vissza.

Kiadó-hivatal.

hová az előzetési pénzek, a lapba szánt
hirdetések és felszámolások küldendők:
Nagyter 136. sz. a.

Hirdetési díjak:

Minden 5 hasábos petit-sor egyszeri hir-
detésnél 5 kr. többszörinél 4 kr.

Terjedelmes hirdetések többször beik-
tatása, kedvezőbb feltételek alatt esz-
közlhető.

Minden egyes beiktatás után kinestári
illeték 30 kr.

A nyilt-terben minden három hasábos
garmond-sor díja 20 kr.

Az előzetetők, a hirdetések meg-
szabásánál, 20°-nyi kedvezmény-
ben részesülnek.

Szabolcsmegye bizottmányi gyűléséből.

(N.-Kálló, októberhó 15. 16)

(Vége)

Tárgyaltatt a m. k. belügyminiszter f. évi június 11-ről 13.517. sz. körrendelete, melylyel a bűnvádi eljárás ideiglenes szabályozásáról szóló törvényjavaslat, az annak III. fejezetében foglalt eljárás teljesítése, s a közigazgatás és közbiztonsági közegeknek e részbeni utasítása végett, megküldetik.

Határozat:

E törvényhatóság teljesen méltányolván azon indokokat, melyek a büntető igazságszolgáltatás érdekében, a közigazgatási és közbiztonsági közegek feladatát, a törvény értelmében képező előnyomozások körüli eljárás szabályozatára, az intézkedő m. kir. miniszteriumot vezérlék, az ezt tárgyzó törvényjavaslatot, a szolgabíróknak és Nyiregyháza város tanácsának azzal határozta megküldeni, miszerént az annak III. fejezetében foglaltakhoz, mind az illető közigazgatási, mind a közbiztonsági közegek szigorúan alkalmazkodjanak. Minthogy azonban a közbiztonsági közegek a megye szervezési munkálata értelmében közvetlenül a járás tisztviselőjének rendelkezése alá helyezvék, a közszolgálatban előfordulhat zavarok kikerülése tekintetéből, a m. kir. belügyminiszter felkéréstí határozattal, hogy az említett szervezési munkálata azon rendelkezésének, melyszerént oly esetekben, midőn az illetékes bírói közegek, a csendbiztosnál közvetlenül rendelkeznek, e rendelkezéseikről egyideűleg, az illető járás szolgabíróját is értesítsék, érvényt szerezni méltóztatssék.

Előterjesztetet gróf Majláth Antal perbenyiki lakos s őfehértói földbirtokosnak az őfehértói birtokán Mandel Eduárd által létesített vízvezető csatornának megnyitása tárgyában beadott kérvénye.

Határozat:

Ezen ügynek, az 1840. t. cz. rendeletéhez képest leendő megvizsgálására, Szilcz Lajos bizottmányi tag elnökle alatt, Hubaffy Sándor főmérnök s Vay István szolgabíró küldetnek ki.

Előterjesztetet n.-halászi lakos Lada József kérvénye, melyben nagyhalászi lakos id. Laskay István által, betömött kanális kinyitását kérémezi.

Határozat:

Ezen panasznak az 1840. t. cz. rendeletéhez képest, az érdekelt felek meghallgatása mellett leendő megvizsgálására, s mielőbbi jelentéstételre Borbély Gáspár bizottmányi tag elnökle alatt, Hubaffy Sándor főmérnök és Krasznay Péter szolgabíró kiküldetnek.

Olvastottat Reiszman Sámuel k.-semjéni lakosnak Kállay András által emelt és a víz természetes folyását akadályozó gátak lerontása tárgyában kérvénye.

Határozat:

A beadott kérvény alapján, az aban foglalt panasznak az 1840. t. cz. rendeletéhez képest leendő megvizsgálására, az eljárásrólí jelentés bevéraása mellett, Kausay Károly bizottmányi tag elnökle alatt, Hubaffy Sándor főmérnök s Kállay János szolgabíró kiküldetnek.

Előterjesztetet Bleuer Béla k.-semjéni lakosnak a K.-Semjéntől Nyir-Bátorba vezető új országútnak megnyitása tárgyában beadott kérvénye.

Határozat:

Folyamodó kérelmének ezuttal azon okból, mivel a kérdéses országúton építendő átérsek jelenleg még elkészítve nincsenek, hely nem adathatik; megnyugtatt azonban értesítették, hogy ezen országútnak, a közforgalom használatába leendő mielőbbi átadhatása céljából, a szükséges intézkedések e megye bizottsága által már régen megtétettek.

Előterjesztetet Matthaeidesz Gusztáv nyiregyházi lakosnak, e megye kőbányájának öt évig tartó használat végett részére leendő átadása tárgyában beadott ajánlata.

Határozat:

Hogy ezen ügyben érdemleges határozat hozathassék, szükséges a két kőbányában termelt köveknek szakértőleg leendő összehasonlító megvizsgálása, melynek eszközlése céljából, kormányoz alispán megbízatik, miszerént S.-Patakról egy geológiai tanárt a megye költségére kérjen ki, s ennek közbejöttével, az alispán elnökle alatt, a szakértői szemle megtartására Zoltán János, Miklós Ferencz, Támár Imre bizottsági tagok, s Lahner Lajos föutbiztos kiküldetnek; jelentésük bevéraatván.

Olvastottat Raeskö Mihály s több nyiregyházi lakos által, az új rendezés folytán megállapított felesleges tisztí hivatalok s fizetések eltörlése tárgyában beadott kérvény.

Határozat:

Miután panaszlók kérvényükben az általánosságban nehézteli hivatali állás s fizetések iránti észrevételeiket nem körvonalozták, ennek elbírálásába e bizottság bele nem bocsátkozhatik.

Olvastottat Hubaffy Sándor főmérnök jelentése a borsod-nagyváradí országúton, a földesi határban, a Kék-Kálló folyásán levő rozsz hid kijavítása; továbbá a nagykálló-debrecezi uton a kállói határban, a papok laposánál, a görény folyásán levő rozszant kőhid kijavítása, ugyanannak a debreczen-karcsagi uton a Szent-Ágotánál létesítendő új fahid építése; s végre a nyir-egyháza-vásáros-naményi uton a berkeszi csárdánál levő kőhid mielőbbi kijavítása iránt.

Határozat:

A főmérnök által beterjesztett hidépítés s javítási költségvetések helybenhagyatnak, s Bónis Barnabás kormányzó alispán felhivatik, hogy ezen tervezett munkálatok elkészítését az utépítészeti pénztár terhére, a költségvetés korlátai között, a szokásos árlejtés megtartása mellett, eszközölje.

Olvastottat Hubaffy Sándor főmérnök jelentése, melyben a békés-debrecezi uton, Szováth községe által kijavított, illetőleg épített két fahid költségvetését beterjeszti, és a 146 frt 39 krral számított költséget, a nevezett községnek a közmunka-váltásból megtérítetni vélemezzei.

Határozat:

A bemutatott főmérnöki jelentés s az ahoz esatott költségvetés és nyugták alapján, Szováth község részére az általa felépített hid költségei fejébe, 146 frt 39 krral az utépítészeti pénztárból utalványozatik. E határozat alispánnak pénztári felügyelet, főpénztárnoknak fogantatás, főzámvevőnek ellenőrzés, Rázsó Gyula szolgabíróknak, — a község értesítése végett kiadatik.

Olvastottat Hubaffy Sándor főmérnök jelentése, melynek kapcsában a nagy-kálló-debrecezi országúton a nagy-kállói határban, a papok laposánál levő kőhid feltöltésére szükséges munkaerő kimutatását beterjeszti.

Határozat:

A jelentésben körülírt munka teljesítésére a kiszámított 101 kettősfutató igás, és 101 kézinapszám megajánlatik, s ezen munkálat elkészítésére Lahner Lajos föutbiztos, a kivetés másolatának közlése mellett utasittatik.

(J. h.)

Nyilt levél egy tanító barátomhoz.

Azt kérded, hogy: „minő lábón áll felénk az iskolaügy?” Könnyen s hirtelen megtudtam volna rá felelni nekéd egy pár szóval így: „lehető legrosszabbul!” de azt hiszem, megérdemli ez ügy, hogy részletesen szóljak róla. Minthogy pedig ugy tetted a kérdést „felénk”; tehát vidékünkön, a tiszaháton: így s erre felelek. Felelek pedig nyilvánosan. Megmondom, hogy miért! Hadd ebredjenek fel mely álmukból ezen ügy örci! Hadd lássák meg azok, akiket illet, hogy hol-van a baj? s hogyan lehetne megorvosolni? Vidékről beszéltek tehát. El is vagyok készülvé reá, hogy a hiányok, mulasztások előszámlálásával sok érdeket fogok megsérteni. De én nevet nem említek. Mégis ha valaki, vagy épen valamely város, vagy község, az előadandókból valamit magára

magyarázta, előre kijelentem, hogy: örülni fogok, ha ellenkezőjéről győz meg bárki annak, mit leírok. Különben, ha mulasztás-hiányról lesz szó: „kinek nem sűbája, ne vegye magára!”

Most már térek a dologra. Egy valódi jó iskola előállításához mennyi s minő tényezők, minő elemek s körülmények kívántatnak meg főképpen, — te, mint figyelmes tanító, jól tudod. En most az iskolát, mint tanhelyiséget mellőzöm; nem szólok a vidékünkbeli iskolák felszereléséről sem. Csak három fő tényezőről teszek említést. Ezen fő-fő tényezők — szerentem — a jelen körülmények között: a szülők, tanítók és iskolai-felügyelők.

Mi felénk barátom! virágvasárnapjától minden-szentek napjáig nincsen semmi iskola. Szomorú, hogy ilyet nyilvánosan ki kell mondani! De ez így áll. Ennek okai maguk a szülők!

En is, mások is próbáltuk már a vizsgát virágvasárnapról későbbre tenni, azon reményben, hogy: így a gyermekek talán el nem hagyják vizsga előtt az iskolát. Hasztalan. A felelet az volt, hogy a liba, malacz mellé a gyermeke szükség van. Később cseresznyét, vagy a szülők eltávazása esetén, otthon házat kell örízni. A nagyobbaknak pláne kapálni; később szénát gyűjteni. Ősz felé pedig a szilvában annak neked dolgozt. — S így az iskola kora tavasztól késő őszig, azaz, inkább tél beálltáig áll — üressen.

Meggedtem én, hogy 10, 11 éves gyermekeknek sok hasznát veszi az apja, anyja. Az 1868. évi XXXVIII. t. cz. 53. §-a is kivétel teszen ezekre nézve! Azt rendelí ugyanis, miként: „a 10 évesnél idősebbeknek az iskolai szék megengedheti, hogy a törvényes szünidőn kívül, még két hónapig, a legnagyobb munkaidőn csak vasárnap iskolába járjanak”. 10 éven aluli gyermekek pedig bizony nem sok hasznát veszik; hanem minden községben, hol iskolában nincsenek az ilyenek, jászának az utcán a porban, vagy sárban. Szóval: otthon sem veszik hasznukat; azért iskolába sem küldik.

De hát akinek gyermeke nincs; vagy ha van: kinőt már a liba és malacz őrzés stb. alól; azért libát, malacot s egyebet is tart — hogy segít magán? Pásztor fogad egyszerűen, és úgy segít magán... Nem tehetnének így a gyermekek apák és anyák is?! Kétségen kívül tehetnének, csak akarnák!

Azokban fájdalom! a mi népünk még azon fejlettségi fokon áll, illetőleg annyira fejletlen s rövidlátó, hogy hiában beszéljük neki, miszerént: „a tudomány hatalom”, és hogy: „a nevelés szelidíti az erkölcsöt”. Az ő lelkeben az ilyen beszéd: kösziklára hullt mag.

Igy van ez mi „felénk” barátom!

De ezen szülei hanyagságrt aztán meg is fizetnek azon gyermekek, kiknek nem adott alkalom, megtanulni a parancsolatot: „tiszteledj apádat és anyádat”. De érzi ezen hanyagságot a társadalom s haza is! Mert mint tudva van, az iskolázatlan, neveletlen fiakból telik ki a csend és rendezavarók, a tulajdonjog megsértőinek nem csekély száma. Ilyenekből válnak aztán idővel azon szavazók, kik szavazataikat a többitégörönek, minden lelkiismereti furdalás nélkül eladják. Ilyen erkölcs a mi országunknak talpköve, támasza”, általában hazaszerte. Ugy-e „biztos”? Alapon áll a család, a társadalom és a hazá?! De e nagy bűnökért világért sem teszem egyedűl a szülöket felelőssé! Nagy részök van ugyan benne; de, mint kissé fentebb íram ezt, öntudatlanul követik el. Nem is kenem egészen reájok a gyermekek hibáit; hanem, mint alább elmondom, a társadalomra és a hatóságra hárítom nagy részt a felelőséget. Egy szóval: az iskolai-felügyelőségekre.

De sokan a tanítókat is részesnek mondják ebben. — Némi igazság van is a dologban. De nem egészen így van.

Az mondatik t. i. hogy: „ha feljár is a gyermek, nyáron át az iskolába, nem sokat ér vele; mert a tanító gazdálkodik, mezei munka s nem a tanítás után lát. Nézzünk be csak a dologba.

Jegyezűk meg azonban elébb, hogy ami vád, az idézett mondatban, az országban működő tanítókra általában nyilvánul.

Akármiilyen lelkesedéssel lépjen valaki egy választott pályára: e mellett kenyérré is szüksége van. Nem csak magának pedig, hanem családjának is. S van-e a mi tanítóinknak kenyérük, ha reggeltől estig az iskolában ülnek? Adatik-e nekik olyan bér, olyan jutalom, melyre munkájuk által érdemestik magukat?... Fájdalom! nem... A levegő fedt megában nagyon sovány táplálék: az iskolai meg éppen... savanyu is, vagy hogy fejezzem ki... Így valami vastagabb, táplálóból eledel után kell látniok. S ki kárhorthatja joggal a tanítót, ha ezt teszi?! Hiszen, hogyha éhen halna — guny és neveltség tárgya lenne emléke, mint aki a tejjel mezzel folyó Magyarországot földéne, oly módon halt... ..

Hanem azért sem egyház, sem állam nem gon-

poskodnak a tanító fizetésének megadásáról; de a tanítást, a jó iskolát ugyan fessegetik előtte.

Ad ugyan az egyház, az iskolát tartó felügyelőség kezébe egy díjlevelet; felírják rá a sok véka és köböl gabonát, és egyebet; de ezeket kivált summában nem is fogja másként látni soha, mint a chártnán. Mert arra nincs gondja senkinek, hogy az éneklési és tanítási bér az illetőnek kiszolgáltassék. Így aztán a beadandó 35 köböl gabonából lát 7-et, vagy legfeljebb ennek kétszerét 14—15-öt! Tessék ebből 6—7 esaladtággal élni, ruházkodik s munkájához vezér- és sekéd-könyveket szerezni!! Ez nem lehet! Ennél fogva kénytelen 14—24 hold közt váltakozó mennyiségű földjét munkálni, hogy... meglegyen a mindennapi! Így megy ez! Aki nem hiszi kérdezze a falusi tanítókat; majd elhiszi!

De a társadalom azért ezt tűri, így! azért hatóságilag erről nem intézkedik senki.

Ily körülmények közt mi esodálni való van azon, hogy a nagydolgokról, a nép felvilágosítása s javításáról álmodozó fiatal ember elbuzulja magát, s bu elteltejtésére — jót is iszik! azon bizony nincs semmi esodálni való sem! Hanem sajnálni s fájlalni való igen!

Jaj hát meg kell adunk magunkat az igazság előtt; hogy részben a tanítók is okai annak, hogy: nincs iskola!!!

De legfőbb okai az iskolafelügyelők! oka a társadalom, a hatóság!

Mindenki tudja jól: mily nagy mértékben felelőrdt napjainkban a lelkesedés a tanügy, a népevelés iránt. Az iskolára oly nagy gond és figyelem van fordítva — beszélnek és hírlapokban, hogy azokat olvasva, a neveléssel foglalkozó ember, lelke örömmel telik el. Csak az a sajnálatos, hogy ezen lelkesedés egyedüli szóban s hírlapokban van meg; s így — szokott hasonlattal élve — szalmatüznél nem ér sokkal többet. — Nálunk legalább nem! Mert, ugyan-ugyan! mire való a sok beszéd, a törvény és a sok iskola-felügyelőség, ha az iskolázás csak úgy megy, mint hajdán! És pedig mennyi a felügyelő közeg!!!

Helyben minden iskolatartó községnél: a lelkes; az iskolai választmány; a körlátogatók; az egyházmegyei látogatók; vulgó vizitátorok; megyei hatóság s tanfelügyelőség! En ennyit ismerek, ha ugyan el nem hagytam közülök. — Ha netalán azon gondolatra jöve valaki, hogy most megakarom a fent elsorolt kategóriákhoz tartozó személyeket sertei, ime egész nyíltsággal kimondom, hogy két, vagy három helyen a felügyelőknél hivatalomnál fogva én is szerepelek! Magamat meg csak nem verem arczúli! Telát nem a személyek ellen, hanem a rendszer ellen van nekem kifogásom uraim! a rendszer és eljárás ellen!

Például: a lelkes, mint iskolafelügyelő tiszte: meggyőzni hallgatóit afelől, hogy a gyermek iskolázása fontos járó dolog! Da ezzel nem győz, mint más mondottam is; mert a hallgatók lelke az ily beszéd előtt olyan, mint a köszikla; be nem veheti a fejébe: miert kellene neki többet tudnia, mint az apja és nagyapja tudott: olvasni, írni és kissé számolni!

Hát a falusi iskolai választmány? Ettől sem sokat várhatni! Szó-kimelés végett röviden mondva azért, mivel a választmány, a fentjelzett gondolkodásu emberekből áll.

A körlátogatók s egyházmegyei látogatók is csak buzdítanak, kérnek; de kivánt eredményt ezek eljárása sem mutat! Így jövünk rá mindjárt, hogy a sok bába közt elvész a gyerek. Kép nélkül szóva: a sok felügyelő közt, az iskola üresen áll!

Mert mi eredménye van még továbbá a tanfelügyelőségnek is? Kivált, ha az illető tanfelügyelő egy álo egész évig még csak egy árva rendeletet sem bocsát ki, nem hogy az iskolát meglátogató! Mert ura-

in! akár ide, akár oda! mar az mégis furesa dolog, hogy a mi tanfelügyelőnk a mult tavasz óta azt sem kérdezte a helyi iskolai felügyelőségeitől: hogy van-e iskola, vagy nincs? vagy akarnak-e valamit tenni ez ügyben? vagy semmit? vonjam bár haragját magamra az ezen ügyben érdekelteknek, ezt kimondani nyilvánosan kötelességem!!

Igaz, hogy itt is nagyrésben a rendszerben van a hiba: mert több száz községet egy ember hivatalosan fel év alatt meg nem vizsgálhat, mivel ő is csak egy ember s így egy időben egy helyen lehet! Szóval a tanfelügyelőségi intézményhez kötött reményünk is, akik ugyan reményeltünk, vártunk ez ügy körül valamit tőle, — dugába dőlt, füstbe ment!

Szeréntem legtöbbet tehet a társadalom. Tehet a megye és közegei! Ennek közreműködését nagy nevek is lehetne indokolni! Példaként álljon itt Lavély neve és tétele: „a szülének csak egyet nem szabad tennie: nem hagyhatja gyermekeit tanulás nélkül.” E tétel alkalmazására mód ugyan- csak ő szerinte: „a hatóság közbejöttének elengedhetetlen feltétele.” Hogy más mód nincs arranézve, hogy a népevelés ügye kivánt lendületet nyerjen — úgy hiszem okadatolva van fentebb!

Még egy kitünőség okoskódása ez: „a társadalom az, mely a bünt előkészíti; a büntös csak eszköz, mely annak kivételére szolgál.” Ennek a tudósnak neve: Quetelet. E tétele egy hazai szak-lapban fejtgetve volt, melyből egy pár sort átvenni meg nem árt! ugyanis: „ha a gazdag s jól nevelt embernek ellenére van, — mondja Quetelet — hogy bűnök követettek el, és nem tetszik a tan, melyszert ő is részese a bűnnek, használja fel minden befolyását és hatalmát arra, hogy azon osztály, melyből a bűntevők legnagyobb része kikerül, oly helyesen nevelve és oktattva legyen, miszerint a tett és ennek következményei között létező fizikai összefüggést könnyen előre beláthassa.” — „A bűntevő, a legnagyobb kontingens a tudatlanság szolgáltatja; redukálják tehát e tényezőt azok, kiknél erre a szellemi és anyagi erő egyaránt meg van.” Igazság ez, mely ellen még okoskodni is nagyon nehéz.

Ez igazságban található oka azon egykezetnek, melyszert új alakulnak társadalmi téren a nevelési s több humanistikus egyletek! Alakulnak határozottan e műveltség osztályból! Alakulnak a nép nevelése, a tudomány s jó erkölcs terjesztése, közvetve a társadalmi bűnök megszüntetése végett! De ezek is soká termek meg az óhajtott gyümölcsöt.

Addig s sokakra nézve még azután is nélkülözhetetlen a hatóság közbejött! Ez elv is hus és vérré vált már a gondolkozó emberek legnagyobb részénél. — Ezen meggyőződés hozta létre a mult évben azon megyei határozatot — mint írva van: egy pestmegyei szolgabíró előterjesztése nyomán, — hogy: „a tanító a lanyag szülők nevét, megbüntetés végett írja össze s adja a bírő kezébe, ki is a büntetéspénzről számolni a szolgabíró és megye előtt köteles. A szolgabíró minden hónapban utanalát, hogy a rendeletnek községenként elég tétetet-e? miről az illető községek öt tudósítani is tartoznak.”

Szerintem a jelen körülmények között egyedül ezen rendelet szigorú, következetes keresztülvitelétől várhatunk valamit! Nincsen is óhajtottabb valami, mint hogy megyénk s rendeletét felelevenítse s az ujonnan választott közigazgatási községek által végrehajtassa; azt adván hozzá, hogy: „a tanítók fizetésének bendatása is ezen uton szorgalmaztassék s eszköz-tessék!

Ekkor lesz az iskolában gyermek! Így követelni lehet a tanítótól is, hogy álljon az iskolában és tanítson; ne pedig gazdálkodás s más mellékes hivatal és jövedelem után nyujtogassa kezét!

radozásainak gyümölcsöt müelv-vágygyal sietet a közönség izelni, mutatja az, miként a két esteli előadás összesen 300 firt körül jövedelmezett az említett jótékony czelokra.

Ez pedig nagyon kielégítő eredmény, mely meg egyrészt Nyiregyházaan egy állandó színház hiányát tünteti fel, másrészt alkalmat nyujt arra, hogy az e téren még tavaly hangoztatott terv ujból felvettessék, s talán nem sértenék meg a t. műkedvelők nemes vállalkozó képességét, ha e témára figyelmüket felhívni bátor-kodunk. Ez eszme azonban, mint említém, már nem új, s épen az, hogy az eddigi fellépés már is 100 firt eredményezett az állandó színház adaptokéje gyarapítására, juttatja eszembe, hogy ez ügynek sokkal buz-góbb és korábbi hirdetője van közöttünk, s hogy ideje volna e tért annak számára fenhagyva — magáról az előadásról szólni.

Az előadott darabok kiválasztása csak a rendező ügyességéről s avatottságáról tanuszkodhatik. A „Kukli prédikációk” s az „Egyetlen leány” új darabok, melyek még egyrészt elég szerepet nyujtanak a műkedvelő-társaságnak, másrészt elég mulatságra darabok arra is, hogy a közönség vidám hangulatra vilanyoztassék.

A „Kukli-prédikációk” tárgya a házaseset nagyhleti lamentáció, melyet az egyetértés feltámasadásának ünnepe kísér, egyetlen párnak (Gyöngyös és neje) kivételével, hol szinten nem ártott volna inkább Kukliné prédikációt hallgatni Gyöngyös urak, mint Kukli prédikációkat tartani, aminek végre is megadta árát. E darabból a tanúság az, hogy a házibéke inkább megvan ott, ahol a nő tartja a Kukliné prédikációkat s a férj hallgat, mint ahol a férj tart Kukli prédikációkat s a nő hallgat....

Ez élénk mű előadásról pedig el kell ismernünk, hogy az a rövid tanulási időköz képest, a közönség várakozását teljesen kielégíti. Hvezda Gusztáv ur (Foles) igen otthon érzé magát a deszkákon. Fazekas Mari kisasszony (Foles neje) szép, kellemes szende hangján, meglátszott, hogy ő nem fog Kukliné prédikációkat tartani. Erdy Antal ur (Móka) sikerülten játszott. Eöryné öngyátsága kitünő Dorottya volt. Eöry Elek ur (Gyöngyös) feltünő otthonossággal játszott, s Eszéki Ilka kisasszonnyal (Gyöngyösön) együtt méltán meg-

De így, amint vagyunk, nem maradhatunk! Nem! ha élni akarunk! Mert azt nem lehet elnézni, hogy egy egész vidéken — a tiszabátat értem — kora tavaszról, késő őszig semmi iskola ne legyen! S akkor is kétharmada járjon fel a tanköteleseknek! Haladjunk mi is Gömör, Mosony, Soprony, Somogy-megyék után, hol csaknem minden tankötelees jár az iskolába, legfeljebb 5—10% hiányozván! mint ezt hivatalos adatként említek!

Ugy! itt nekem is eszembe jutott, hogy: „hát nekem lesz-e valaha egy hivatalos statisztikai kimutatásunk a felől; mely községben, hogy állunk e tekintetben???

Vagy ez is kegyes óhajtatásnak marad! Pedig bizony ez is szükséges volna, mint a mindennapi kenyér!

Elég világosan látható ezekből, azt hiszem, hogy hol van a baj s mi módon lehetne megorvosolni! Ugy gondolom, most van az ideje ezeket elmondani, midőn a munka időnek vége s kezdődni kellene az iskolázásnak! — Mert még eddig mindig üres az iskola. Ennek helye, pedig úgy vélem, megyei közlönyünk; hogy a mi közönségünk maga lássa mennyi seperi, tisztogatni, rendezni szóval van a mi megyénkben, a közművelődés hajlékaiban és előtt!

Legyen szives a t. szerkesztő ur*) e sorokat, ha jónak látja becses lapjában közzétenni. Hátha lesz valami haszna s eredménye! Ha más nem olvasná, legalább az én elsőbb vidéken lakó tanító barátom hadd lássa meg, hogy áll mifelénk az iskolaügy!...

Ha pedig a nevelés s oktatásügy barátai közül valaki más módot tud, mely által az iskolát megnépesíthetjük s a tanítók állapotát segíteni lehet: lépjen fel, győzzön meg engem és talán másokat is arról: mindenbizonyval nagy köszönettel fogok neki tartozni.

Görömbei Péter.

*) A népevelés köréből merített cikkeket közlését, legszentebb kötelességünknek ismerjük mindig.

UJDONSÁGOK.

— A városház nagytermet, mint halljuk, márványozni akarják. Ez mind igen szép. Fejedelmek, miszterek elfogadásánál felettébb szép szolgálatot tenne a márványterem. Minthogy azonban e márványozás csak 4000 firtba kerül; azon kérdés merül fel: vajjon van-e erről tudomása a városi képviselőknek, vagy az építkezési bizottságnak; és hogy tulajdonképen ki itt az építkező, aki az említett testületek mellőzésével, önfejléssel intézkedik, illetőleg gazdálkodik a közpénztár rovására? Megfoghatatlan, hogy ott, ahol égető szükség volna a személyes tevékenység kifejtésére, amit a nagyközönség is köszönettel fogadna, — mint pl. a nagyvendéglő fedelének és falinak kijavítása — nincs gondolkodó fő és tevékenység; de ahol pazarlásról, drága pénzről s márványozásról van szó: azt azonnal akad intéző, vagyis inkább kuszáló kéz, mely a közügyek szálait úgy összevarja, hogy egy második Herkules sem volna képes felgolybolítani.

— A nyiregyházi építészeti bizottság folyó novemberhő 7-edikén gyűlést tartott, mely gyűlésen, Krasznay Gábor küldöttségi tag indítványára, határozatilag kimondott, hogy az utcai átjárók még ez idén elkészítetnek, és pedig nagy négyzetű kövekkel. Lux mérnök Debreczenből e héten már ki is jelölendő az átjárási helyeket. Nem tudjuk, ha nem jár-e a város e határozattal is egy, mint annyi sok más szintén üdvös határozattal, melynek még mindig foganatosítás nélkül hevernek a jegyzőkönyvekben?! Ha azonban az átjárók csakugyan elkészülnek, a házak előtti járdák kikövezését sem kellene halasztani továbbra, nehogy az átjárók is illusztriosokká váljanak.

érdemle a tapsot, melylyel a közönség játékukat kísérte. A mellékeszereplők Juhász Etele (hordár) és Eszéki Gyula (pinczér) urak voltak.

Az „Egyetlen leány” előadása nem kevésbé sikerült. Eöry Elek (Szambalinszky) és ifj. Maurer (Boldizsár) urak, ez utóbbi, mint öreg szolga, a közönség folytonos meglepedésével játszottak. Eszéky Emma k. a. (Camilla) igen szép szinpadai tehetséggel rendelkezik. Ohonne megbeszélhetlen kinevet nyert a nyiregyházi műkedvelő társulat, melynek egyik legszebb gyönyörök képezi. Bathy Berta és Sperlach Hermin kisasszonyok, kellő jártassággal oldották meg feladatukat, s általában az egész előadásról el lehet mondani, hogy az műkedvelőktől minden tekintetben sikerült volt, s hogy a t. műkedvelők oly képességgel rendelkeznek, melyet kár volna a megkezdett élvezetes esték s a jótékony czél rovására nem értékesíteni.

A vasárnap ismételt előadást táncz követé, mely éjjelflutánig tartott.

Ez volna a műkedvelők szombati és vasárnapi előadásáról. Másnap az ősz éreztette velünk folytatólag, hogy novemberben egy véka esőből van egy köböl sár. Egész nap nem is történt semmi nevezetes; este még a lámpák is szomorúban és így homályosabban világítottak, hogy a műkedvelők előadására siető közönségnek nem kellett világitani. Miért is világitana jobban?! Elég, ha a lámpa fájába nem ütődünk, s aki bele ütődik: miért ütődik bele?!

Ugy szeretnék még valamit e másfél hét történetéből megírni. — de nem tudok semmit. Azóta estenként hiában ültem le gondolkozni, hogy mi is történt egész nap? Nem történt semmi. Az emberek jönnek-mennek. A városi polgárság talán az új képviselőt és tisztviselő-választásról gondolkozva jár oly fontos lépésekkel az utcán, vagy talán csak a sárt kerülgeti? Lehet!

Igy tehát én nem tehetek róla, ha a „Másfél hét történetét”-nek megírása ily aránytalanul került ki kezeim közül s hogy két nap történetéből kellett megírni az egész másfél hét történetét. es.

A „Szaboles” tárczája.

Másfél hét története.

(Nyiregyháza, október 29— novemb. 9.)

Ez ugyan csekély czim és tárgy, Cantu Caesar világtörténetéhez képest, de mégis elég arra, hogy belőle egy, Nyiregyházaan lefolyt másfél hétnek a történetéből, egész tárcza kikerüljön.

Ha kudarcot nem vallók, az semmi esetre sem az én érdemem lesz, — mint egy lárneves történetirő mentegető magát zavarában, midőn valaki előtte nem az ő munkájának bescét dicséret, mint inkább a történetek nagyszerűségét magasztalja, — hanem azoké, akik Nyiregyházaan egy másfél hétnyi történetét is figyelemre méltóvá iparkodnak tenni; értem a műkedvelőket.

A november 2-án és 3-án tartott színi előadások el is feledteték velünk, hogy halottak estéje volt a megelőző napokban, s hogy tulajdonképen annak érteése is e másfél hét történetének keretébe tartoznék. De kinek is jutna eszébe a kegyelet s szomorú ünnepeknek harangköngásait emlegetetni, s a kivilágitott sirokra hullatott könyvet nyilvánosságra hozatni, midőn a nagy érdeklődéssel várt műkedvelői színi előadás referációját előt állunk?!

A szépen sikerült előadás valóban meg is érdemli, hogy vele hosszabban és első sorban foglalkozunk. Uglátszik, a mulandóság gyászünnepe után, a nyiregyházi társasörök szemellenék feltámasdása estéjére jutottunk, amiért nem is mulasztathuk el mindenképpent köszönetet szavazni azoknak, akik ez életrevaló eszmét felkarolták, s annak kivételével a nyiregyházi közönségnek a legelvezetesebb estéket készíték elő.

Az előadás tiszta jövedelme tudvalevőleg, részben az árvaház, részben egy állandó színház alapítójának gyarapítására fordított, még pedig, a színpal tudósítása szerént, a nögyélet kezdeményezése folytán. De nem tudjuk, a műkedvelői előadás eszméje származott-e a nögyellettől, vagy a jövedelem hova fordításában járt el kezdeményezőleg a nögyelet? Elég az hozzá, ez nem volt hálátlan vállalat, s hogy a lelkes műkedvelők fá-

(Sz.-ö.) **Az első műkedvelői előadás** a felül-fizetésekkal együtt, 206 ft 89 krt jövedelmezett a két előírt ezérra, t. i. a nyíregyházi árvaház és állandó színház alapja javára. A részletes számadást, helyszüke miatt, csak jövő számunkban közölhetjük. Felül-fizettek: Kerekritz Miklós ur 4 ft 40 krt, Haas Mór ur 1 ft 60 krt, Somogyi Gyula ur 40 krt, Illusz Gyula ur 1 ft 50 krt, Merle Adolf ur 40 krt. Most szombaton és vasárnap, vagyis novemberhó 15- és 16-án, a „Falusiak” czimű 3 felvonásos vígjáték fog adatni, ugyancsak a fentebb említett czélokra.

(K-y.) **A nagyvendégli** étermet bezárták, mert lehetetlen benne étkezni az eső és szél miatt. És ez épen akkor történik, midőn a vendéglőnek újabb kiadása által, a városi pénztár 2000 ft-t többletet nyert. Annnyira jutottunk tehát, hogy a város atyáinak minden, de minden, még a legparányibb teendő is elő kell írni?! Valóban, siralmas egy helyzet! Még megérjük, hogy az új bérlet be sem fog vonulhatni a vendéglőbe; hanem bérletetés helyett: pert akaszt a nemes város nyakába. Hol vannak ama józan gazdálkodási elvek, melyek a város ösapaának eljárását jellemzik? hol az a bölcs előrelátás, mely tevéteiket irányozza? Ott, ahol az ösök, — a sirban, örökre megsemmisülve!

× **A nyíregyházi sóstói részvény-társulat**, mint a már szétküldött megüvöl után tudjuk, folyó novemberhó 15-én közgyűlést tart az ovoda termében. A gyűlés főtárgyai az ezévi számadások előterjesztése, az osztalék meghatározása és a tisztviselők megválasztása lesznek.

(S-n.) **A „Szabolcsi hitelbank”** hír szerint, folyó évi decemberhó 1-jén már tényleg megkezdendi működését.

(Sz.-1.) **Nyir-Bátorban**, mint onnan értesítenek benünket, műkedvelő-társulat alakult oly czélból, hogy részént városi, részént országos jótékony czélokra, időnként színelőadásokat rendezzen. Az első előadás, mely folyó évi novemberhó 3-án tartott meg, igen szép reményekre jogosítóg esett ki. Közreműködtek Várady Irma, Szilcz Berta és Várady Katinka urhölgyek, Smid Endre, Mirovsky József, Koleszy László, Steinvalter Ödön, Mályay Ágoston, Apagyi Farkas és Müller Ignác urak. Sokáig éljenek a derék és lelkes műkedvelő hölgyek és urak! Kérjük tisztelt értesítőnket, más alkalommal, az előadott színművet, a szereposztást és az előadás anyagi eredményét is méltóztassék tudatni velünk.

* **Erdélyi Mihály** napkori postamester s a pesti köztelken közszemlére kitett kormányozható lég-hajó föltalálója, a múlt héten utazott keresztül városunk Pest felé, hogy lég-hajója ügyét az illető helyeken előmozdítsa. A kormány által kiküldött vizsgálóbizottság, mint tudjuk, a legnagyobb émszerű nyilatkozott az újtalalmányu lég-hajó fölött, mely minden enemi eddigi kísérleteket messze túlszárnyal. A derék feltaláló a bécsi világkiállításra is elviszi lég-hajóját, hol igen könnyen megtörténhetik, hogy valamely kormány pártfogása alá venni eme nagyszerű talalmányu mesterét, akit, mint annyi sok szép tehetséget, a magyar kormány még mindig késlekedik, legalább annyi segélyvel ellátni, hogy talalmányával komoly és határozó kísérletet tehessen.

△ **A szabolcsmegeyi és a hajduker. tanfelügyelőség**nél üresedésbe jött tollnokai állomásra pályázat nyitattik. Ez állomással évi 600 ft fizetés és 120 ft szálláspenz van egybekapcsolva. Folyamodók, kik az e tankerületben divó magyar nyelvben jártasak, tartoznak végzett tanulmányaikat, nevezetesen, hogy felgyumnasiumot, vagy képezései tanfolyamot jó sikerrel s illetőleg tanképesítéssel végeztek, továbbá életkorukat s eddigi alkalmaztatásukat okmányilag kimutatni.

Az ó-konzervatív leánya és szakácsnője.

(Eposod az 1848—49-ediki erdélyi hadjárataból.)

A dézsi csatát követő napon, mely csata Jablanovszky hadosztályának teljes szétrobbantásával végződött, Bem a Szamos-Ujvár-Kolozsvári utvonalon, egész Választig nyomult előre minden feltartóztatás nélkül. A magyarok centruma Zsibórol, még december 23-án megindult Bem után.

Urbán hadosztályja, hogy a magyar centrumot feltartsa, a zsibó-kolozsvári uton Hidalmásig jött, de nem ért célzt: mert a magyar centrum nem ment Hidalmásra, hanem Dézsen át követte Bemet, kit december 25-iken utol is ért.

A hírre, hogy Bem december 23-án Dézsnél Jablanovszky hadosztályát szétverte, Vardener már december 24-én kiirittette Bánfy-Hunyadot s Kolozsvárra húzódott; de másnap Kolozsvárt is elhagyta Thordára vonult.

Riczky Vardenernek Bánfy-Hunyadról lett eltávazása után, Csuesáról Kolozsvár felé nyomult, hová december 26-án érkezett meg.

December 26-ikán Bem is megszálta Kolozsvárt balszárnyával és a centrummal.

Urbán meghalván Hidalmáson, hogy Bem Kolozsvárhoz közeledik, december 25-én éjjel Kolozsvárra indult; de értesülvén Vardener kivonulásáról: mellékutakon Apahidja felé vette útját. A Kolozsvárra nyomuló magyarok másnap észrevéven Urbán utóhadát, Pappfalván azt megtámadták és nagyrészt elfogták.

Ekep Bem, a papfalvi rövid összecsapás kivételével, mely ütközethek egyáltalán nem nevezhető, mondhatni: karcdecsapás nélkül nyomult Erdély fővárosába december 26-án este.

A fogadtatást melyben a nemzeti hadsereg részeült, lehetetlen leírni minden részletében: oly nagy-szerű volt az.

A város teljesen kivilágított. Mindenütt fény és öröm áramlott el. Ablakok és arczok egyaránt ragyogtak fény és örömtől, miket este a hazaszeretet varázsolta oda.

Midőn a huszárság és honvédség a „Közép-utczán” végighaladt: minden oldalról koszoruzápor fo-

Tanfériák előnyvel bírnak. A kellően felszerelt, s a vállás és közoktatási m. kir. minisztériumhoz intézett folyamodványok az illető tanfelügyelőnél f. é. novemberhó 20-ig bezárólag annnyal inkább benyújtandók, minthogy az elkévs beadtottak nem fognak tekintetbe vétetni.

△ **A cholera-hírekkel** szemben, megnyugtatólag tudatjuk olvasóinkkal, hogy tudomásunk szerint, Szabolcsmegeyében még eddig egyetlen cholera-eset sem fordult elő. Ez óvatosság és elővigyázat azonban sohasem fölösleges.

(Sz.) Lapunk 43-dik számában megjelent szótalanly, a kitűzött határidőig, csak 3 megjejtő által küldetvén be, a beküldési határidőt még egy héttel megtoldjuk. A megjejtéseket tehát folyóhó 16-ig kérjük beküldeni.

A KÖZÖNSÉG ROVATA.

Nyilt kérdés a nyíregyházi néogyilet tisztelt élnökiségéhez!

Tisztelettel hajlok meg a t. néogyilet azon szép és nemes művelete előtt, melyszerent minden lehető nemes eszközt és módot felhasznál, az árvák sorsának enyhítésére; sőt az állandó színházra is kiterjesztő figyelmét: de megboesát, ha a kivelti módozatokat, melyeket eddig minden hasonló alkalommal használt, alá nem írhatom, sőt egyenesen kárhoztatom azokat.

Nemde minden jótékonyasági esekeménynd fő az, hogy abban minél többen vegyenek részt?

Lehetséges-e ez akkor, ha a t. néogyilet oly fényes bákat rendez, mint eddig, s a műkedvelői előadásoknál oly magas belépti díjt szab, mint közelebb is tette? Bizonyly nem. A legtöbben nem gyakorolhatják a szív legszebb erényét, a jótékonyaságot.

Kérem a jótékonyaság szép eszméjének nevében, jövőre etekintethen nagyobb figyelemmel és tapintattal eljárni.

Aki egyébiránt kitünő tisztelettel vagyok, Nyíregyházán, novemberhó 9-én, 1872.

Krasznay Gábor, m. k.

Nyilvános köszönet.

Fogadja a nyíregyházi dalárda, egyenkint és ösz-szesen, feledhetlen férjem leveró halála által megtört lellem meleg köszönetét, azon nemes tetteért, melyszerent dícsőült férjem koporsója fölött, a temetkezésnél szivességéből közreműködni kegyesek voltak.

Nyíregyháza, novemberhó 2, 1872.

Özv. Andrész Károlyné szül. Giraszszin.

KÖZGAZDASÁGI ROVAT.

A biztosítás gazdasági s erkölcsi jelentősége.

(Vége.)

Az emberi ész, hol egyenes segítséget nem tud találni, egyéb módokat talál rendez, hogy magán valahogy segítsen.

A biztosítás eszméjének magvával már az ókorban találkozunk. Meg volt ez, habár

gadatá oket. Szurony és kard egy percz alatt koszoruzó-erdővé változott.

A jó kolozsváriak nem várták, míg a honvédeket elszállásolják s hogy benn a kandalló melege mellett kényelmesen vendégelhessek meg a rögvárt kedves testvéreket: hanem kihozták a sültet, az ünnepi kalácsot és bort az utczára s erővel nyomták a houvéd markába az enni- s száájához az innivalót.

Ünnep, kettős ünnep volt ez est; a felszabadulásnak és egyesülésnek fényes, dícső ünnepe!

Alig hogy elhangzott az égi megváltó születését dícsőítő szolozsma a templonokban; alig tették le a hitben buzgó hívek, az ünnepi ruhát: a másik megváltó már a kapu előtt állott s a hazaszeretethek oly kitünő kolozsváriak, új ünnephez készültek.

Valóban, az ünneplés méltó volt tárgyához.

Gazda és vendég oly szívélyesen, és benső örömmel borult egymás kebelere, mintha régidők óta elszakadt testvéreket találtak volna fel egymást. A szempillák alól előtört könyveszepek, minden történeti adatnál és törvényezikkelyeknél hangosabban nyilatkoztak a testvéri szeretet jogosultsága mellett.

De a nagy örömszajba, egy kis jaj is vegült.... Egy fájdalomcsopaj az örömtengerbe.

A hátul döcögő túszerkezk egyikén, egy kis tü-zérképár gurnyasztott és jajgatott olykor-olykor, aminthol egyik, hol másik lábába esett a fájdalom. Választól egész Kolozsvárig vesztegelt e helyzetben. Kolozsvár kapujánál azonban leszállott s oda sántikált ágyujához, hogy ő is osztózzék az általános örömben. Darabig csak lépést tartott, a különben is csak esigamodra haladó bajtársakkal és ágyúkkal; de midőn az ágyúk a nagy örömhót a fellegvár felé indultak: a kiskáplár mindhátrább-hátrább maradt ágyujától annyira, hogy végtére már sem ágyút, sem houvédet nem látott maga körül. Egymagára maradt az iszonyú hidegségben. E még nem lett volna nagy baj; bezörget-hetett volna akármelyik házhöz: de ezt nem teheté. Lábai teljesen fölmondták a szolgálatot. Alig tudott egy ház előtti hideg kópádra leülni.

A legerősebb férjút megpróbálta az 1848-édeki tél hidege s az egészen gyermekarcu és alkata, alig 15 éves fia, itt ült a szabadég alatt egyszál kópényben, elfagyott lábakkal és kezekkel a dermesztő hidegben.

igen kezdetleges állapotban, a pátriarchalis életben is; amennyiben a családok egy törz-szöt képezvén, a családi vagyon összetartás-át és biztosítását eszközölték az együtt élés és összeműködés által.

A természet erejét egyenesen megtörni nem lehet. Az emberek, azonban már régen rá jöttek, hogy ha magát a bajt elkerüli nem is, de rossz következményeit nagy részben elcsulyozni igen is lehet. E segédeszközt az egyesülésben és a kár elosztásban talál-ták, amennyiben épen az utóbbi vagyoni érdekre visszavezethető. Már a középkorban találunk számos oly társulatokat, melyek a különféle testi és vagyoni kárvallások ellen tagjaiknak segélyt nyújtottak.

A középkor munkásegyleteinek majd-nem kizárólagosan az volt czélja, hogy betegség, rokkantság stb. ellen kölcsönös segélyt nyujtsanak. Az ujkor hasonló egyletei beteg ápoló, temet temetkezési egyletek, nyugdíj pénztárak, Angliában a Friendly societies stb részben vagy teljesen azon feladattal bírnak. Mindezen egyletek azonban még messze álltak és állnak a tulajdonképi biztosó társulatozóól.

A biztosítás lényege az, hogy egyesülés és kárelosztás alapján, egy kis díjért, az esetlegs kár megtérítésék. E megtérítés a biztosítás lényeges oldala, s ez az, a mi a fennidézett egyleteknél nem található. Ott ugyanis, a kár nem térítetik meg, s nem történnek annak kipuhatólására becslések, vizsgálások. Azon egyletek a kárvallottnak közönséges alakú segélyt, nyutának, aránylag a befizetéssel, a pénztárállással, de nem a kárral.

A középkorban találunk még más oly társulatokat is, leginkább tűz és tengeri veszélyek ellen, melyek a kárt téríték meg; lett legyen e kármegtérítés pénzben, vagy a kárvallott házának, hajójának fölépítésében eszközölve. E társulatokkal kezdődik a biztosítás ügy-története.

Azota oriai léptekkel haladt az ügy előre, a nélkül azonban, hogy lényeges változáson ment volna keresztül. Egyesülés, kárelosztás, kármegtérítés épugy képezi lényegét a biztosításnak ma, mint középkorban.

A biztosítás ügye a mai korban csak tökéletesebb organisatió, biztosabb segédeszkö-zöket a veszély, a risiko valószínűségének

Azt gondolják olvasóim, hogy csak egy panasz, vagy szemrehányó szó is jött ajkára az egész lényében reszkető gyermekkatónának? vagy hogy eszébe jutott volna csak egy pillanatra is az apai hajlék s a családi tűzhely melege, melyet oly korán elhagyott? A vilá-ért sem!

Ily elemek alkották az 1848-édeki honvéhad-sereget.

Bármily erős volt is azonban lelke a kis katóná-nak: gyenge testalkata nem bírta meg vele a versenyt. Végre is az utolsó eszközhöz kellett folyamodnia. Segélyért kiáltott.

A segélykiáltásra egyszerre megnyílik feje fölött az uri lak egyik belső ablaka, mely alatt ült.

— Ki az? Mit akar? Mi baja? — Szólt meg egy erős, férfi hang.

— Egy houvéd, aki a kópádon hal meg ez éjen, ha valami jó lélek nem könyörül rajta.

Erre az ablak becsukódott s néhány percz mulva, egy nöcseléd lépett ki az utczára s oda fordulva a didergő honvédek, szelid, meleg hangon szólítá fel, hogy kövess a szobába.

— Nem lehet; nem bírnak lábaim. — Felelt a kis tüzér.

A nöcseléd nem szólt, nem gondolkozott hanem felölelte a különben is nem nagy rakás embert s egyenesen a szobába vitte és leültetle a kandalló mellé.

— Így! — Kérdé a nöcseléd. — Biz ez csak eselédszoba, de jó meleg. No lám, ki hitte volna! Még sem oly rossz ember, mint látszik.

— Kiről beszélsz kedgy? Ki az a, nem rossz ember?

— Hát az én gazdám, öméltsőség, a consiliárius. Jaj lelkem! nagy császári ember az. Csuda hogy magát beeresztette. No ezért holnap, erősebb feketét ké-szíték neki. Hanem azért ne busuljon semmit. En liberális vagyok. Azután meg öméltsőségének a leánya, itt a másik osztályban, a fiatal méltóság asszony is a magyarokkal tart. De hát uram fia! hogy is ne tartana; mikor a férje is houvéd. Ugy bizony, ömélts-és, az öreg consiliárius ur veje, kapitány a „Mátyás huszárok”-nál.

(Folyt. köv.)

előleges meghatározásában, a matematika, a statistika alapján, több biztosítási ágakat is mutat fel; maga a lényeg azonban nem változott. Ezt nem azért mondjuk, mintha a lényeg változására különös súlyt fektetnénk. Sőt ellenkezőleg elismerjük, hogy éppen lényegtelen elemek haladása eredményezte az ügy oly egyszerű voltát, miként azt mai nap tapasztaljuk. A haladás mindig nagyobb, ha a lényeg, a középpont nyugvásában marad. A nélkül hogy ennek igazolására a természetre utaljunk, egy érthetőbb példát szabadjon idéznünk s ez a politikai, az államélet.

Az oly államok, melyekben éppen az államiaság lényeges részei, nevezetesen az alkotmány képezik folyton a küzdelem tárgyát, soha sem emelkedtek és emelkednek oly mérvben, mint amelyek ily küzdelemtől messzebb állanak. Mi magyarok tudjuk azt legjobban.

A biztosítási ügynél ugyanazt találjuk. A lényeg ugyanaz maradván, az egész ügy annál jobban fejlődhetett.

A kölcsönös egyletektől átmentünk a részvény társaságokhoz, melyek nagyobb biztonságot, előre meghatározott, a risikóval arányos biztosítási díjakat s éppen azért nagyobb elterjedést tettek lehetségessé. Ez elterjedés, mely a versenynek is igen sokat köszönhet, a kárt jobban elosztotta, s így maga a biztosítási díjszabály lejjebb szállított ugy, hogy ma már a legszegényebb ember is könnyen elviselheti azt a kis áldozatot, melyet vagyonának biztosítására hoz. Ez által szerzett csak a biztosítási ügy oly nagy érdemet gazdasági és erkölcsi életünk emelése körül.

A biztosításnak ama roppant hordereje, mely szerint a biztosítás üzleti oldala csaknem teljesen háttérbe szorult, leginkább azon körülményben fekszik, hogy a biztosítás jótéményeihez a szegény ember is könnyen hozzáférhet, kinek reá mindenestre nagyobb szüksége van, mint a gazdagnak. Ezentúl nem modhatja senki azt, hogy a világ csak siralom völgye. Álhit, babona, fatalismus, s ezekkel párosult téltenség és restség, azzá

tehetik ugyan; de hol az ember önerejével nyúl be sorsába a nélkül, hogy egy magasabb hatalomtól várjon mindent: ott az élet, ha harc is, de oly, mely győzelmet hoz.

Nagy Ferencz.

Üzleti értesítés.

A nyiregyházi terménycarnoknál nov. hó 9-én bejegyzett terményárak.

Piaczi ár		Kereskedési ár 100 köbökönként
Róza 00—00 fontos	3.75—80	
78—80	0.00—0.00	3.90—3.95
79—80		vámmászán szer. 5.50—5.75
Buza	0.00—0.00	2.60—2.65
Árpa	2.25—2.35	
Zab	1.25—30	
Tengeri	2.80—3.00	uj termék,
Köles	2.80—0.00	
Bab, tiszta fehér	3.50—3.70	
Káposztarepce	0.00—0.00	
Lennag	0.00—0.00	
Gomborka	0.00—0.00	
Kendermag	0.00—0.00	
Mak	0.00—0.00	
Napraforgóolaj		21.00—22.00
Szesz 30 fokú magy. itcze	23	22

Felölös szerkesztő: K. Kmety István.

HIRDETÉSEK.

Szerződési feltételek.

- 1-or Tartozik a vállalkozó székgyazda N.-Kálló város közönségét az 1873-ik év januárhó első napjától kezdve, ugyanazon év decemberhó utolsó napjáig elegendő, egészséges, friss, és jó marhahussal mindenkor ellátni.
- 2-or Tartozik a vállalkozó székgyazda az ipartörvény szabályai szerint N.-Kálló városában a város különböző helyein három husmérő-székét felállítani, ide érte a köser-székét is.
- 3-or Köteles a székgyazda mindenkor egészséges, és jó marhákat vágatni, melyben, minden darab marhát érte legkevesebb 30 fl. fagygyazda találatnia kell.
- 4-or Tartozik a vállalkozó székgyazda minden egy drb levágott marháért fogyasztási adó és a vágóhíd hasznosbérébe az eddigi szokásos 3 frtot, és ezen kívül pallopénz fejében minden font hus után egy krajczárt minden hó végével — a város pénztárába pontosan befizetni.
- 5-or Köteles a székgyazda minden levágandó marhát, juhót a vágóhídon az izraelita metsző által megmetszteni, s a köser húst az izraelita hitközség részére kimérteni.
- 6-or Tartozik a székgyazda egészségi szempontból minden levágandó marhát az állatorvossal megvizsgáltatni.

s csakis az ez által egészségesnek talált marha lehet levágható, a bemázálás pedig a palló krajczárookra nézve mindig egy előjárósági tag jelenlétében lézven teljesíthető.

7-er Köteles a vállalkozó székgyazda egy a vágóhídon a marhavágás alkalmával, valamint a husmérő-székben is minden időben a kellő tisztaságot fenntartani.

8-or Köteles a székgyazda az igaz fontot 32 latokban a közönség részére mindenkor kiszolgáltatni

9-er Tartozik vállalkozó székgyazda biztosítását 600 forint bánompénzt a helybeli Takarékpénztárba betenni, s az arról kiadott takarékpénztári kis-könyvet az előjáróság kezébe átadni.

Az ezen szerződési feltételek mellett pályázni kívánó székgyazda telhivatik, hogy ajánlatát a marhalus határozott árának kitétele mellett a jövő novemberhó 15-ig N.-Kálló város előjáróságához beadni sziveskedjék.

N.-Kálló, október 29. 1872.

N.-Kálló város előjárói:

Holló Károly

jegyző.

(3—2)

Jeney János

h. bírő.

631. 1872.

k. ü.

(3—2)

Arlejtési hirdetmény.

A nyiregyházi kir. törvényszéknek s ehhez tartozó nyiregyházi, n.-kállói, kis-várdai s nyir-báthori kir. járásbírósnak fogházában elhelyezett, száma nézve együttesen 160—240 közt váltakozó — fegyenczek élelmezése 1873-ik évi január 1-től bezárólag ugyanazon évi decemberhó 31-ig terjedő egy évre a nyiregyházi kir. ügyészségnek az ottani kir. törvényszéki épület emeletén lévő saját hivatalos helyiségében f. évi novemberhó 28-án délelőtt 9 órakor zárt ajánlattal egybekötött nyilvános arlejtés utján hasznosbérére fog adani.

Erről vállalkozni szándékozók — oly figyelmeztetéssel értesítettek, hogy az arlejtési feltételeket alul-irt kir. ügyészség iródjában megtekinthetik s írásbeli zárt ajánlatokat 800 frtnak készpénzben, vagy tőzsdé-áron számítható értékpapírban hozzászátolása mellett, az arlejtésre kitézött határidőig nevezett kir. ügyészség vezetőjénél beadhatják; később érkező írásbeli ajánlatok el nem fogadottnak. Az ajánlat határozott összegben teendő s nem csak számmal, hanem betűvel is világosan kiírandó; — ugyszintén kitéendő az is, hogy az ajánló magát az arlejtési feltételeknek teljesen aláveti.

A vállalkozó részére járó összeg, havonként utólagosan a rabtartási átalány kezelője által, az igazságügyminiszteri számvevőség helyesbítési jogának fentartása mellett, bélyeges nyugtára fog kifizettni.

Végül megjegyeztetik, hogy az arlejtés a kitézött napon és helyen nyilvánosan, szóbelileg kezdetik meg, melyben — a nyereségkedésből származott büntett mi-att elítélteket kivéve — 800 frt bánatpénz letétele mellett mindenki részt vehet, — s hogy az írásbeli zárt ajánlatok a szóbeli arlejtés befejezése után fog-
nak felbontatni.

Kelt Nyiregyháza, 1872-ik évi októberhó 31-én.

Nyiregyházi kir. ügyészség.

Eladó birtok.

Szabolcsnegyében kebeleztet Gemnze köz-
ségben, egy 54 holdból álló részben írtás minő-
ségi tagosított birtok, egy 2 szobából konyhá-
ból kamarából s egyéb gazdasági épületeiből álló
házzal, 2 holdnyi kerttel, szabadkiszókból bármely
perczben eladó.

(4—3)

A föltételek iránt értekezetheti Jaczkovics
Sándor tulajdonosnál Biriben.

A birtok bármikor megtekinthető a gem-
zsei községbíró segédkezőse mellett.

Kerestetik

egy két szobából, konyhából, élés- és fakamarából s egy 4 marhára való istálló-
ból álló lakás jövő 1873-adi évi január-
hóig.

Az ajánlkozásokat elfogadja a „Sza-
bolcs“ szerkesztősége. (4—2)

ad. 4527. sz.

1872.

Árverési hirdetmény.

A nyiregyházi kir. trvszék telekkönyvi osztálya részéről közhírre tétetik, miszerint hg. Eszterházy Miklósnak Veinberger Henrik elleni végrehajtási ügyében, utóbbinak végrehajtás alá vont s az agteleki 94. telekjegyzőkönyvi sz. a. bevezetett erdeje, a rajta lévő fákkal, kerülő lakkal, és regale utáni aránylagos jövedelemmel az 1873. januárhó 2-ik és szükségsetén az 1873. év februárhó 3-ik napján d. e. 10 órakor Agtelek község házánál tartandó nyilvános árverésen a leg-többet igérőnek elfognak adatni.

Feltételek: Kikiáltási ár 26666 frt 33 kr.

Bánompénz 2667 frt.

Vevő a birtoknak azonnal használatába lép, de fát csak a vételár teljes lefizetése után vágathat.

A vételár fizetendő 1/2-da 14 nap alatt, 2-ik harmada három hó alatt, utolsó harmada 6 hó alatt, mindenkor a leütéstől számítva s mindenik részlet esedékes 6% kamataival.

Azon jelzálogos hitelezők, kik a bíróság székhelyén vagy ennek közelében nem laknak, ezennel felszólítottanak, hogy a vételár felosztása alkalmával leendő képviseltetésük végett, a hatóság székhelyén megbízottat rendeljenek s azok nevét és lakását az eladásig jele-
sék be. ellenkezőleg a hivataltól kinevezett gondnok által fognak képviseltetni.

Egyideűleg felhivatnak mindazok is, kik a lefoglalt javak iránt tulajdoni vagy más igényt érvényesí-
thetni vélnék, igénykereseteiket a hirdetmény közzété-
lének utolsó napjától számítandó 15 nap alatt, habár külön értesítést nem vettek is, nyújtsák be, különben azok a végrehajtás folyamatát nem gátolva, egyedül a vételár feleslegére fognak utasíttatni.

Kelt a nyiregyházi kir. törvszék tkvi osztályának 1872. októberhó 16-án tartott üléséből.

Papp László,
s. telekkönyvvezető.

(3—1)